Чурапчыга күн тахсар !

САҺА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

2012 сыл Тохсунньу 31 күнэ оптуорунньук № 12 (10445)

Чурапчы – Нерюнгри, Добордуу сыһыан олохтоммута 35 сыла

БЫЛААННАРЫ ТОРУМНАСТЫЛАР

Икки оройуон бэрэстэбиитэллэрэ.

Тохсунньу 25 күнүгэр Чурапчы улууһа уонна Нерюнгри дорообуу сыһыаннара олохтоммута 35 сыллааҕы бэлиэ даатын баллаатаһыннан тэриллэр комиссиягы Дьокуускайга мунньахтаата. Манна республикабыт Президиэнин уонна Правительствотын дьаһалтатын салайаччытын солбуйаччы Владимир Кожевников, "Нерюнгри оройуона" МТ баһылыга Андрей Фетисов, "Чурапчы улууһа (оройуона)" МТ баһылыга Семен Яковлев, улуус Мунньаҕын председателэ Василий Гуляев олох иэдэс улуус бэрэстэбиитэллэрэ кыттыбыттар.

Владимир Кожевников промышленнай Нерюнгри оройуона уонна тыа хаһаайыстыбатыттан дьарыктанар Чурапчы улууһа нефтэсэлитэрэ ыраатыгын, бу дорообуу сыһыан барыа оттүнэн суолталааҕын, социальнай-экономическай, культурнай оттүнэн салгыныах туһаайыын тоноҕлоото.

Былаан быһыытынан дьоһун даатаны көрсө үс улахан тэрээһин ыытыллыахтаах. Бу дьыл бэс ыйын 12 күнүгэр Нерюнгрыга Чурапчы күнэрэ, бэс ыйын 21 күнүгэр Чурапчыга улуу тунах ыһыахха Нерюнгри күннэрэ буолуохтаахтарын кэпсэттилэр. Өссө бинэр суолталаах тэрээһин Дьокуускайга барыахтаах, ол эрэн чолгу буолар күнэ биллибэт.

Мунньахха кэлбит хас биирдии киһи ыытыллыахтаах тэрээһиннэр туһугарыттан санаатын үллэһиннэ, этиилэри иҥэтиилэр.

Быйыл аастыт сыллар матырыйаалларын туһанан кинигэ-альбом тахсыахтааҕын, кылгас кинэ үөрүлүөхтааҕын, Чурапчыга Нерюнгрига анаммыт, Нерюнгриҥ Чурапчыга анаммыт уулусаларыгар сиэтэр эбэтэр стела тутуутун ода кэлэтиллэр. Тэрээһиннэр бошуруостарын торумнаһан баран олунньу 6 күнүттэн хойутаатаҕына суох икки оттүгүнэн сиҥилии былааннарын ырытыһарга бэлэмнэнэллэр.

Оройуоннар бэрэстэбиитэллэрэ бэлиэтиллэриннэн, доордуу сыһыан көлүөнэттэн көлүөнэҕэ бэриллэн салгыныах кэрэ итэҕэс. Оту билиитти ыччат ойдуурун, историяны билэрин туһугар ойго-санаага диринник иитэр үтүө тэрээһиннэр тиһигин быспакка ыытыллыахтаахтар.

Н. ПУХОВА.

СИА СОНУННАРА

ДЬОКУУСКАЙ. Тохсунньу 27 күнүгэр үөрэх үлэһиттэрэ тохсунньуталаҕы сүбэ мунньахха мунньуллар. Маны икки улахан тэрээһин буолар. Бастакыттан, "Управление качеством образования в условиях реализации стандартов нового поколения" тиэмэҕэ пленарнай мунньах ыытыллар. Мунньахха вице-премьер Феодосия Габышева, Ил Түмэн бюджетаалын солбуйаччы Александр Жирков, үөрэх министирэ Афанасий Владимиров улуустааҕы управлениелар салайаччылара, оскуола дириэктэрдэрэ, учууталлар кыттыылар. Киниилэр үөрэх хаачыстыбатын туһугар, сайдыы государственнай стандарты тыа сирин оскуолаларыгар киллэрии, БКЭ туһунан кизэ өрүттэрэ кэпсэтиилэри тэрийиллэр. Сүрүн дакылаатты үөрэх министирэ Афанасий Владимиров оҥордо. Маны таһынан Ил Түмэн депутаттара, улуустааҕы управление салайаччылара, оскуола дириэктэрдэрэ тыл эттиилэр. Иккиҥиэн, үөрэх министирэ Афанасий Владимиров үөрэх үлэһиттэриэр, республика педагогическай общественноһыгар аастыт сыл түмүктэрин, туох ситиһиллибитин, туох ыаллыыбатаҕын уонна кинники соруктар туһунан отчуот оҥоруоҕа.

***

Быйыл албэх квартираалах олорор дьиэлэри өрөмөөннүүргэ ананар үп-харчы кэмэйэ биллэ улаатта. Өрөмөөн харчыта ОДьКХ уларыйыы Фондатыттан, маны тэҥэ республика бюджетыттан тыырыллар. Бу туһунан республика ОДьКХ-тар уонна энергетикаҕа министрэ Алексей Колодезников иҥитиннэрдэ. Биллэрин курдук, федеральнай Фонда өссө 2015 с. диэри үлаливир буолбута. 2012с. федеральнай Фондаттан республикаҕа аастыт сыллааҕар икки төгүл элбэх харчы көрүллүөх былааннанар. Өссө аастыт сыллаа 64 мил.солк. тыырылларыгар эбит буоллаҕына, быйыл 132 мил.солк. көрүллүөх. Бу харчы албэх квартираалах олорор дьиэлэри өрөмөөннүүргэ барыаҕа. Манна республика бюджеттыттан үп-харчы эбии көрүллүөҕэ уонна дьиэ хаһаайыттара эмиэ эбэ биэриэхтэрэ. Маны таһынан муниципалитет бас билэр дьиэлэрин өрөмөөннэһиҥ туһунан бюджуос көрүллүөх. Республика бюджеттыттан манна 104 мил.солк. көрүллүөхтээх. Маны таһынан муниципалитеттар бэйэлэрэ эбии харчы анаахтара.

***

Тохсунньу 30 күнүгэр ХИФУ культуурунай кинигэр "Взаимодействие систем подготовки и трудоустройства кадров: диалог сторон" диэн мунньах ыытыллаары турар. Мунньахха университет ректора Е. Михайлова, экономика уонна промышленность политикатын министирин солбуйаччы Р.Неустроев, "Сүргүтнефтегаз" ААО генеральнай дириэктэрин солбуйаччы А.Отлы, "Якутскэнерго" ААО генеральнай дириэктэрэ О. Тарасов, "Нижне-Ленское" ААО генеральнай дириэктэрэ В.Кычкин, техническэй үөрэх кыһаларын координациялыыр Сэбиэтин бэрэстэбиитэлэ, "Алданзолото "ТРК" ААО генеральнай дириэктэрэ А.Голубенко, республика анал үөрэхтээһиннэрэ, кадыры бэлэмнэһиннэрэ уонна аттаран туруоруута министирэ Ю.Куприянов кыттыахтара. Маны таһынан мунньахха араас тэриллэ салайаччылара кэлэн кыттыахтара. Мунньах сүрүн сыала-соруга: университеттэ бүтэрэр оҕолор үлэ булалларыгар көмөлөһүү, экономика салаатын эдэр специалистарынан хааччыйыы буолар. Мунньахха "ыҥыл микрофон" баар буолар, онон ким баҕарар бэйэтин сабаатын дьоҥҥо тиэрдиэн, этиилэриэн сөп.

Пенсионер, болҕой!

САҺА САЛАЙААЧЧЫ БАСТАКЫ ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯТА

Тохсунньу 24 күнүгэр Дьокуускайга РФ Пенсионнай фондатын Саха сирин эрдэ салаатын актовай саалатыгар салайаччы Георгий Михайлович Степанов маассабай информацияны тарҕатаччылар бэрэстэбиитэллэрин ыҥырран "2012 сылга пенсия уонна иҥэ (дьиэ кэргэн) капиталын туһунан 2011 сыл түмүктэрэ" диэн темаҕа пресс-конференция ыытта.

Георгий Михайлович этэринэн, Пенсионнай фонда налоговай сулууспа кэлиитэн дьон-сэргэ саамай сыалдьар сирэ буоларын быһыытынан (сылга 200 000 кэриҥэ киһи), дьоҥҥо-сэргэҕэ туох баар ирдэбилгэ эпириэттиир өгөнү оҥоруохтаах.

Билиитти кэмиэ Пенсионнай фонда 250 тыһыынча кэриҥэ клиенттэх. 2005 сылтан саҕалаан клиенттэри кытары үлэҕэ сага сулууспалар тэриллэн үлэлиллэр. Бу, биллэн турар, үлэ хаачыстыбатыгар үчүгэй

> Аастыт сылгы Пенсионнай фонда Саха сиринээҕи салаатыгар 184 000 киһи сылдьыбыт. Оттон 23 тыс. киһи пенсия анаабыллыбыт, 14,5 тыс. киһи перерасчет оҥоруоҕуттан 70-тан саҥа тыс. киһи пенсия түҥэтиллибит, ол да бошуруостарыгар ыытыллыбыттар.

эрэ оттунан дьайар. Холобур, Дьокуускайга 26 кабинкаҕа кэлэр клиенттэри кытары тустаах специалистар үлэлиллэр. Сотору кэмиэн аныгы үйэ ирдэбилиэн электроннай уочарат үлэҕэ киириэр.

Пенсияны түҥэтиигэ, барыа билэрбит курдук, почта дьарыктанар. Оттон билиэхтэн бу хайысханан кредитнэй-банковскай сулууспа эмиэ үлэлиир. Дьон-сэргэ сайдыы тэтимин батыһан баан оҥэтүнэн туһанар. Ол эрэн баан үлэтигэр араас техническай мэһэй үөскээн пенсия түһүүтэ биирдэн уон хонуоха диэри хойутуон сөп. Пенсионнай фонда партнэрдуу сыһыанна үлэлэһэр баанныартан сүрүннэн ирдэнэр усулуобуйата биир – хас биирдии пенсия ылааччы харчыта хойутаатына суох туоратаах киһиттэн

> Пенсионердарга баан нөҥүө оҥо оҥоруутуттан билиитти кэмиэ бастакы мунньах Сбербаан турар.

ийиэхтээх. Георгий Степанов пресс-конференцияҕа хойутаатын тахсыбатын туһугар хас биирдии партнэру (баанны) кытары быһаччы үлэлэһэллэрин ыытыннэрдэ. Оҥоҥу оҥоруу хаачыстыбата туһугар туһугар пенсияны төлөөһүн уонна түҥэтии үлэтигэр электроннай документооборот диэн саҥа сүүрэн киирэн эрэр. Солуу технологиоиан пенсияны кытары дьоҥҥо поручение бэриллэр, бу кумааҕыта туохханнык харчы аадыллыыта барыта ыйыллар (холобур, ЕДВ, атын да социальнай төлөбүрдэр ыйылла сылдьар буолуохтарын сөп). Билиэхтэн бу технология Амма, Горнай, Нам оройуоннарыгар нөмүө киирбит буоллаҕына, муус устартан республикаҕа бүттүүнүгэр баар буолуо.

> Бу сыл саҕаланыытыгар пенсия страховой чаһыгар ыстэх тэриллэр ыстэрин кэмэйэ – 493 мил. солк. тэҥнэһэр.

Пенсия туһунан сокуоннарга биир улахан уларыйыынан сайабылыанньата суох сибидиэнньэ хомуйуута буолуоҕа. Бэлиэтээн эттэхха, 173-ФЗ №-дээх сокуоннаҥ олоҕуран, пенсия страховой чаһа тустаах кинититтэн сайабылыанньата суох кэннөрүллэн перерасчет оҥоһуллар.

Олунньу 1 күнүттэн пенсия кэмэйэ улаатара күүтүллэр. Муус устар 1 күнүттэн социальнай пенсия кэмэйэ эмиэ үрдүөхтээх. Аастыт сыл бүтүүтүнээҕи турутунан үлэ ыстааһынан пенсия кэмэйин орто көрдөрүүтэ 12 474 солк. тэҥ этэ. Быйылгы сыл түмүгүнэн бу көрдөрүү үрдүөхтээх. Маны даҕаан эттэхха, пенсия орто кэмэйэ, тоно да барыгыар тиийиэн олоруу алын кэмэйигэр эпириэттиир буоллар, республикабыт иҥитэр араастаһыыта улахан (саамай намыһах Чурапчы улууһугар, оттон Аллараа Халыма саамай үрдүк).

Бэлиэтээн эттэхха, пенсия диэн боростуойдук ойдоолоохо үлэһит хамнаһын солбуйуу буолар, ол эбэтэр киһи пенсияҕа тахсар саҥа кэлии, үлэлээн бүтэн, суох буоллаҕа хамнаһын хас эрэ бырыһыанын (өрөх улуустарга 30%, сорохторго 70% ода.) государствоттан ылар. Республикаҕа да, бүтүн дойдуга да хам-

> Чурапчы оройуонугар пенсия орто кэмэйэ 11 207 солк. тэҥнэһэр.

нас кэмэйин араастаһыыта улахана бэрт буолан дьон үйэлэрин тухары үлэлээн баран ким эрэ кыра, ким эрэ үрдүк пенсияны ылар.

Хас биирдии тэриллэ (чаһынай да, государственнай да) үлэһиттэриэр страховой пенсионнай усуноустарын хойутаппакка ый аайы көҥөрөн иҥиэхтээҕэ биллэр суол. Ол эрэн бүгүннү күннэ иэстэх тэриллэлэр бааллара хомоттолоох. Олортон саамай улахан тэриллэлэриэн "Ленгаз", Дьокуускайдааҕы кислород комбината, "Илин" авиакомпания, "Сахаэнергоремонт" о.д.а. буоллаллар.

Пенсияны аналаһыны, түҥэтиини, клиенттэри кытары үлэни таһынан Пенсионнай фонда иҥэ (дьиэ кэргэн) капиталын кытары үлэлэспитэ нөмүө 5 сыл буолла. Оттон ыла 34 638 сертификат бэриллибит. Аастыт сыллан бу капиталы ипотека кредитин төлөөһүнүгэ, дьиэ ыыппыттар, тутуутар, олорор дьиэ усулуобуйатын тупсарыыга оҥо 3 сааһын туоларын күүппэккэ туттуохха сөп буолбута. Онон бу хамсааһын эдэр дьиэ кэргэттэргэ сүрдээх улахан көмө буолбута саарбаҕа суох. Билиэхтэн даҕаны иҥэ (дьиэ кэргэн) капиталын кытары үлэ саҕаланар.

Пресс-конференцияҕа пенсия мунньуллар чаһыгар, сокуоннайа суохтук иҥэ капиталын туһаныыта, пенсионердар айаннарын төлөбүрүн тустарынан ыйытыылар киирдиэхтэр.

Мунньах түмүгүнэн Георгий Степанов сурунаалыстар биирдэ үлэлэһэллэриттэн махтанан туран, кэлиэхэ туга кизэ информацияны тиэрдиэҕэ кинилэр улахан оруолларын ааҥнан.

Наталья ПУХОВА.

Биһиэхэ суруйаллар

«ВОДА БААННЬА» УРУУЛГА 36 СЫЛ

Соловьев нэһилиэгэр араас техниканы баһылаан, үөрэхэ киһи модун күүһүнньарын таба туһаная тахсыылаахтык үлэлиир дьон үксэн иһэр. Мин кэккэлэр кэпим Иван Иванович Сибирякон бу күннэрэ 55 сааһын туолан бочуоттаах сыныаллаҥнаа тахсар.

Киһи 1976 сыллаахха үөрэхэ суоппар идэтин ылбыта. Онтон ыла солбуллубат уу баһар массыына суоппара. Барыта 36 сыл суоппарынан үлэлээта. Итиннэ 4 сыл И. Д. Субуруускай аатынан совхоз дирекциятыгар УАЗ массыынаҥа сылдьыбыта.

Мырыыаҥа И. И. Сибиряковы нэһилиэннэ себүлээн, таптаан "Вода Баанньаан" аатталыр. Үлэлээбит сылларыгар ханнык да анаринны, сыыһа-халты туттууну таһаарбата. Совхоз саҥа элбэх сүөһү турар хотоннорутар эбии аҥылык уутун, дьиэҕэ уулуур кыра сүөһүлэргэ 5-6 хотонунан үтүмэнэхэ элбэх уулуу таһара. Ону таһынан Хаҥыйах учаастагын эмиэ уунан хааччыйара. Итиннэ тэриллэр, нэһилиэннэ тутар уутун эбии кэбис.

Суоппар күрдүк сыралаах, эпиэтэннэх үлэҕэ өр кэмнэ чахчы бэйэтин кыаҕын, билиитин, техниканы үтүө сыһыанын, таптаһын ааҕабыт, бэриниилэх киһи үлэлээн эрдэҕэ. Уу баһар массыынаҥа 32 сыл үлэлээбит кэмнэр тэҥэ уулуу тасыытын кэмэйдиир уустук. Арааһа, обургу, аҥы түһэр күүлэ буоллаҥа буолуо.

Биллэрэн Иван Иванович ОДьКХ үлэһитэ буолан бүтүн дэриэбинэни уунан хааччыйан олорор. Киһи массыыната улахан биричиинэтэ суох буоллаҥына тохтообот. Оттостор, корүнэр күннэрин биллэрэн, сэрэхтэн баран тохтуур үтүө үөстэхх. Үлэлэбит үһүн сылларыгар дьонун-сэргэтин махталларын элбэхтэ ылбыт киһи. Совхоотар саҥа элбэх грамоталарынан, махтал суруктарынан наҕараадаламмыта. Оччолорго күүскэ тэнийбит социалистическай куоталаһыы кыайыылааҕа техникаларга төһө тонна-километры оторбутунан быһаарыллара. Онно И. И. Сибиряков бастыыр кэккэлэриттэн сылдьара. "Мындаҕаайы" совхоз чемпион суоппарын аалай лизинтэтин хаста да кэпиэта. Онтон ОДьКХ тэриллэтэ киһи сыралаах үлэтин үрдүктүк сыаналаан анал 50 сылларын бэлиэтэбита.

Кэлэр да оттутэр Иван Иванович бу себүлэбит идэтинэн үлэлиир быыаннаах. Убаастыыр, ыгыктыыр кэпибитигэр нэһилиэгин дьоҥуттар-сэргэтигэр ыһаммыыт иһин махталбытын тиэрдэбит, үбүлүйдэхх күннүнэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит. Туос бэйэҕэр, дьиэ кэргэнигэр чэгиэн дорообуйаны, олоххутугар дьолу-соргуну баҕарабыт.

Алексей МАКАРОВ.

Спорт

ВЕТЕРАННАР КУБОКТАРЫГАР – ВОЛЕЙБОЛГА КҮРЭХТЭЊИИ

Тохсунньу 27-28 күннэригэр Дириҥ бөһүөлэгэр республиканскай волейбол күннэригэр сөп түбөһиннэрэн РФ физическай культуураҕа уонна спорка үтүөлэхх үлэһитэ Николай Петрович Федоров сырдык кэриэһигэр анаммыт "Ветераннар кубоктарыгар" нэһилиэктэр икки ардыларыгар чемпионат ыытылынна. Чемпионат 2 залынан буолла, барыта 14 хамаанда, 112 волейболист клин-клин түһүстүлэр.

Икки күннэх сыраллаах, сытыы оонньууларга утарсааччыларын барыларын кыайан спорт ветерана, "СахаВА" бочуоттаах мастера Василий Николаевич Филиппов хаптаанныах Хайахсыт нэһилиэгэ үһүс төгүлүн бастаата, кэһөрүллэ сылдьар кубогы үйэ-саас тухары илдьэ хаалла. Туһаннааҕыттан иккис миэстэ Дириҥ II-с, үһүс миэстэ Дириҥ I-с хамаандалара таҕыстылар.

Турнир арыйыытынан Альберт Федоров тренердээх интернат-оскуола уолаттарын хамаандата буолла. Кинилэр эдэр эрчиллиэн эриэдэхси оонньоон төрдүс миэстэҕэ таҕыстылар. Ол бэлиэтинэн эдэр волейболист, үөрэнээччи Томфули "Эдэр кэскиллэх оонньооччу" номинацияҕа бэлиэтэммитэ буолар.

Кырдьыгы бастакы миэстэни Чурапчы нэһилиэгэ, иккиһи Чурапчыттан Новгородовскай уокурук, үсүһү Мугудай нэһилиэгэ ылылар.

Кыайыылаах хамаанда волейболистарыгар спорт ветерана, предприниматель Д. Д. Яковлев оногторбут Н. П. Федоров мөссүөнэхэ анал мэтээллэр, грамоталар, вымпеллар туттарылынныылар.

Улуустааҕы волейбол федерациятын председателэ М. И. Лоскин күрэхтэһии үрдүк тэрээһиннэхтик, элбэх спортсмен кытыылаах, көрөөчүлэрдээх буолбутун бэлиэтээн туран махтал суруктары тэрийээччилэргэ, спорт ветераннарыгар туттарда. Н. П. Федоров кэргэнэ, РФ үтүөлэхх учуутала Акулина Петровна уолуннан Петр Николаевичтыын чемпионат кытыылаахтарыгар, тэрийээччилэриттэр махтаан туран, анал бириистэри туттардылар. Маны таһынан ветеран волейболистар бириистэрин хаһаайыгаларынан бастыҥ оонньооччулар-Андрей Филиппов, Сардаана Попова, Вилюяна Кычкина, оскуола үөрэнээччилэрэ Маша Пестерева, Томфули, о. д. а. буоллулар.

Дириҥ олохтоохторо икки күн дуоһуйа волейбол оонньуутун көрдүлэр, спортсменнарга "аныгыскы күрэхтэһиигэ волейбол шоппадкатыгар көрсүөххэ диэри" диэн таҕыстылар.

Герасим ПЛАТОНОВ,
Россия Журналистарын союһун члиэнэ.

Иһирэх тылынан

ҮТҮӨ ҮЛЭЊИТ ДОҐОРУМ

Бүгүн мин хаҥыаҥка сырдатар кэпим Петр Павлович Тарасов 1946 сыл атырдьах ыйын 14 күнүгэр ыалдьаах аймахтардаах, Хонду, Байаҕа үрэхтэрдээх улуу Таатта уутунан угуттаная үөскээбит Бҥык Хадаар нэһилиэгэр Таатта үрэҕин Сири Холлоҕос сайылыгар Павел Афанасьевич Тарасов уонна Алисия Евсеевна Денисова дьиэ кэргэнигэр бастакы оруоҥ торообутэ. Дьоно колхозка сүөһү көрүүтүгэр үлэлиир буоланнар Бүөтүр ол саана сайылын Сири Холлоҕос сайылыгынан, кыһынын Улахан Сыһыы алааһынан, фермаҕынан аастыта.

Бүөтүр 1954 с. Уорбаҥа "0" кылааска, 1955-1958 сс. Хадаар начальнай оскуолатыгар, 1958-1964 сс. Хайахсыт 8 кылаастаах оскуолатыгар үөрэммитэ. Кини үчүгэйдик үөрэммитин, олус дьоҕурдаҕын туһунан ахталлар. Салгыы Дириҥ орто оскуолатыгар үөрэммитэ. 1966 с. кини үөрэммит кылааһа оччотоҕу ыччат сылгыгын «Оскуола-производство–үрдүк үөрэх» диэнинэн оскуола кэнниттэн бары тутуспутунан Мэлдьэхси учаастагар үлэлии тахсыыттара, ороҕуонтна, республикаҕа ыытыны таһаарбыттара. Күһүн ыҥырыллыбыта, сапернай часка сулуусталаабыта. 1970 с. армияттан эргиллэн дойдутугар Хадаарга тракториһыынан үлэлэбитэ. Үлэтигэр олус ыһаммыылаах, хайа да киһи кыһалҕатыгар молдьу көмөлөһөр, эйэкэй майгылаах уолу салаатта даҕаны, дьон да бары собулэбиттэрэ. Сотору (1972 с.) кини ССКП кэккэтигэр киирэргэ бэлэмнэнэн барбыта, 1976 сыллан чилиэн буолбута.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз салаатата үүнэр-сайдар дьоҕурдаах үлэһити таба көрөөччөр 1975 с. Хадаар отделениетыгар управляющайдыыр уопутуттаах хаһаайыстыбаннааха Николай Иннокентьевич Дьячковскайга, көмөххө киирбит Дьаарыс уолуттар, бириигэдириэн сыһыарбыттара. Итти үлэҕэ 1979 с. диэри сылдьыбыта. Олус табыллан үлэлээбитин, салайар үлэ оскуолатын барбытын, уопутурбутун дьон ахтара. Кырдьаҕастаах эдэр салайааччы таһсан, бөҕэ-бөҕэлэрин толоруон, үлэни таба тэрийиилэрин түмүтэр Хадаар отделениетын сүөһүтэ 1500 тоннаҕа диэри, сылгыта 780-ааҕа диэри (ол иһигэр биэтэ 450) эбиллибитэ, 1978 с. 1 ыанар ыанахтан 1070 кг үүт ыанара ситиһиллибитэ, бороон кыстыыка эбиллибитэ 160 кг тиийбэтэ. "Улахан Сыһыы" фермата хас биирдии ыанарыттан 2703 кг үүтү ыан республикаҕа бастаабыта. Бурдук үүнүүтүгэр оноорор салгыһыгэй үүнүүтүн сорох баһыыттан 30 ц тиийэ ылары ситиспиттэрэ. Отделение бастыҥ ыанньыксыта Агафья Тарасовна Кузьмина 4296 кг үүтү ыан ороҕуон рекордун олохтообута. Константин Дмитриевич Адамов кыстыыка бороону 16,8 кг төлөҕүштүтэ. Петр Николаевич Титов 1976 сылтан 4 сыл субуруччу ороҕуон чемпион осеменатора буолбута, СР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлэхх үлэһитэ аатын ылбыта. Үтүө чулуу үлэһиттэр орденнарынан, мэтээллэринэн наҕараадаламмыттара.

Петр Павлович 1978 с. Дьокуускайдаары салайар кадрдары бэлэмнии тыа хаһаайыстыбатын техникумутар үөрэнэ киирэн 1980 сыллаахха туйгунук үөрэнэн бүтэрбитэ, агроном-организатор диэн идэни ылыбыта. Үөрэҕин кэнниттэн пенсияҕа барбыт аҕа табаарыһын Н. И. Дьячковскайы солбуйан Хадаар отделениетын управляющайынан анаммыта.

П. П. Тарасов салайар дьоҕура 1980-1991 сс. Хадаар отделениетын управляющайынан үлэлэбит сылларыгар ордук биллибита. Отделение 1980-81 сс., 1891-82 сс., 1982-83 сс. общественнай сүөһү 3 ыйдаах кыстыктарын түмүктэриэн сүөһү интэнитигэр, кинитэн бородууксуйаны ылыыны, соҕотоҕолаһыыны улаатыннарыыҥа үрдүк көрдөрүүлэри ситиһэн ороҕуон социалистическай куоталаһыытын Бочуотун дуоскатыгар тахсыыбыта. 1982-83 сс. кыстыкка Бүтүн Союзтааҕы социалистическай куоталаһыыҥа кыайан 600 солк. харчынан бириэмийэлэммитэ. "Бэрэ" фермата, Марфа Васильевна Никитина эмиэ Союз куоталаһыытын кыайыылаахтарынан буолбуттара. Оттон Петр Павлович бэйэтэ 1983 с. совхоз чемпион управляющайын аатын ылбыта, ороҕуонтна бастыҥынан аатталлыбыта. 1983-84 сс. кыстыкка ороҕуонтна бастакы миэстэҕэ тахсыыбыта.

П. П. Тарасов салайар отделениета өссө сайдан үлэлиэҕин 1985 с. тохсунньуга ыраах сүөһүтэ сыстыганнаах туберкулез ыарыыта туран атахтаабыта. Ол түмүтэр Хадаар отделениетын общественнай сүөһүтэ ыччат сүөһүлүүн, саҥа торуохтуун, ыаннык ынахтыын 1500 тоннаҕа олоччу өлөрүллүбүтэ, муньуллубут чулуу генофонд бүтүннүү эстибита. Ол онтутар атын араас хаанныах дорообай сүөһүлэриэн республика хаһаайыстыбаларын кэриҥэ сылдьан, кинэтиэн аҕалан солбуллубута. 1560 тоннаҕа киирэр хотоннороо, сайылыктара, оннооҕор үлэһиттэр олорор дьиэлэрэ-уоттара кытары уматыллыбыттара. Хотоннору, фермалары эмтээһин үлэлэрэ ыытылыыттара. "Улахан Сыһыы" фермата олорбут алааһын бүтүннүү тиэрдэрэн сирин кырса тиэрэ быраҕыллыыбыта. Отделениеҕа уматыллыбыт хотоннор оонньуларыгар саналары тутуу, ыстыы аҥыс саҥаттан тэрийии үлэлэрэ олус күүскэ, түргэнник барбыта. Ол түмүтэр ветеринарынан, Тыа хаһаайыстыбатын министерствотынан отделениеҕа, совхозка биллэриллибит карантин 1988 с., үс сыл иһиэн тохтотуллара ситиһиллибитэ. Маны ситиһиигэ управляющай П. П. Тарасов аһыыр аһын, утуйар уутун умнан, олус күүстээх, киэҥ далааһыннаах үлэни ыыппыта, дьону хамсаппыта. Ити үлэтэ сыаналаан 1989 сыллаахха Саха АССР Верховнай Сэбиэтин Бочуотунай грамотатынан наҕараадаламмыта. Онон Петр Павлович 1985-1988 сс. Хадаар отделениетыгар республика хайа да хаһаайыстыбата үйэтигэр тиксибэтэх ыарахан экономическай балаһыанньатын көрөн аастыта уонна ону чиэстээхтик туоратары ситиспита.

Ыарахаттары туоратан отделение саҥа сүүрүөр туран үлэлэн эрдэҕинэ аны 1991 с. Советскай Союз эстибитэ, Россия саҥа государствота тэриллибитэ. Быһаччыта, эмээ революция ыытылан, үүс айдаанныах, ыһыллыылаах-тоҕуллуулаах сыллар үүмүттэрэ. Урукку хаһаайыстыбаннай тутуулар барыы үлэһиллибиттэрэ, саҥаны түргэнник олоххо киллэрии кыалыыбатаҕа. Тыа хаһаайыстыбатыгар государство олох кыһаммат буолбута, олох дьаалатынан уегуута саҕаламмыта. Үлэлии олорбут совхозтар ыыппаннар нэһилиэктэрэ туспутунан быстарыллыыбыттара. Хадаарга саҥа тутуллаах табаарыстыба тэриллибитэ, урукку салаата уларыйыыта. Бүөтүр Волгоград куораҥа тиийэн 4 ый саҥа экономическай тутулга сөп түбэһиннэрэн үөрэммитэ уонна "Хадаар" табаарыстыбаҕа 1992 сыллаахха экономист-бухгалтерынан үлэҕэ ылылыыта. Бу табаарыстыбаҕа 10-ча сыл устата үтүө суобастаахтык үлэлэн баран 2000 сыллаахха Хадаар сельскай администрациятыгар бухгалтерынан үлэҕэ киирбитэ. Онно үлэлии сылдьан 2001 с. саһыынан пенсияҕа тахсыыта. Ол да кэннэ үлэлиирин салҕаабыта уонна 2005 с. ыраата бэйэтэ чаһынай "Тиэргэн" баһынай хаһаайыстыбаны тэриэн хара олуор диэри тыа хаһаайыстыбатыттан, сүөһү үлэтиттэн ылыгын арааһатаҕа.

П. П. Тарасов таһаарыылаах, үтүө көрдөрүүлэх үлэтэ үүс наҕараадыгар бэлиэтэммитэ. Саха АССР Верховнай Сэбиэтин грамотатынан, кэккэ сылларга ССКП Чурапчытаабы райкомун, райсовет исполкомун, Эрилик Эристиин аатынан колхоз, совхоз, Чурапчы улууһун дьаһалтатын Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаламмыта. 2008 с. Саха Республикатын тыатын хаһаайыстыбатын ветерана буолбута. 2007 с. Россия коммунистическай партиятын Улуу Октябрьскай революция 90 сылыгар анаммыт үбүлүйдэхх мэтээлин туппута. 2005 с. Чурапчы ороҕуона тэриллибитэ 75 сылаах үбүлүйүтэр анаммыт анал бэлиэнэн наҕараадаламмыта. 2010 с. Чурапчы улууһун дьаһалтатын уонна улуус депутаттарын мунньаҕын Бочуотунай грамотатынан уонна анал бириллиэннэх үрүт кумус знагынан бэлиэтэммитэ. Кини 5 сэдьиэкэ Хадаар нэһилиэгин сэбиэтигэр народнай депутатынан быыбарданан үлэлэбитэ, үлэ, партия ветерана эбэ.

Петр Павлович кэргэнинэн Вера Николаевнаныын 30 сыл устата уһаайыбыт, дьиэ-уот тэриннэн, 4 оҕолоох тэрэтин, улаатыннаран, иитэн-үөрэтэн, сүүһүөхтэриэр туруоран дьон-сэргэ онгортоотулар. Онон биллэрэн кини олорбут олоҕун оҕолоро, сиэннэрэ салгыыллар. Ыҥырык кэпибит Петр Павлович олорбут чаҕылхай олоҕо, үлэҕэ ситиспит үрдүк кирбиилэрэ, сырдык мөссүөнэ үйэ-саас тухары бар дьонун дуоһатыгар, тэрэппит оҕолорун, сиэннэрин, аймах-биэс дьоннорун, табаарыстарын-доруоттарын сурахтэриэр олбоодуйбэт ойдобуннньук буолан иитиктэрэ, үйэлэртэн үйэлэргэ тыыннаах хаалыахтара.

Михаил КОРЯКИН.

ССКП Чурапчытаабы райкомун, райсовет исполкомун, Эрилик Эристиин аатынан колхоз, совхоз, Чурапчы улууһун дьаһалтатын Бочуотунай грамоталарынан наҕараадаламмыта. 2008 с. Саха Республикатын тыатын хаһаайыстыбатын ветерана буолбута. 2007 с. Россия коммунистическай партиятын Улуу Октябрьскай революция 90 сылыгар анаммыт үбүлүйдэхх мэтээлин туппута. 2005 с. Чурапчы ороҕуона тэриллибитэ 75 сылаах үбүлүйүтэр анаммыт анал бэлиэнэн наҕараадаламмыта. 2010 с. Чурапчы улууһун дьаһалтатын уонна улуус депутаттарын мунньаҕын Бочуотунай грамотатынан уонна анал бириллиэннэх үрүт кумус знагынан бэлиэтэммитэ. Кини 5 сэдьиэкэ Хадаар нэһилиэгин сэбиэтигэр народнай депутатынан быыбарданан үлэлэбитэ, үлэ, партия ветерана эбэ.

2012 сыл – улууска Духуобунас уонна культура сыла

ХАЙАХСЫТ УУСТАР ТҮӨЛБЭЛЭРЭ

Улууска духуобунаһы уонна культураны оро көтөҕүүгэ туһуламмыт сылы нэһилиэнньэ хас биир киһитэ этиэн-хаанынан ыытыллыбыта. Улуус хас биир нэһилиэгэ дириҥ, бай историялаах. Бэйэлэрин торообут нэһилиэктэрин историятын чинчийэр, үөрэтэр үгүс саҥалаах дьоннор тэрээһиннэриэн нэһилиэк историятын кинигэлэрэ сылдьыбыт тахса, бочуоттаах туралара киһиэн үөрэтэр, астыммыт үгэстэриттэр уйуйуу-таҕайыы хайдыстар да үгүннэн эрэ дьайыылаах. Ол бииргэ, уопсай духуобунай баайбытын оро көтөҕүүгэ, киһи быһыытын культурабытын үрдэтиигэ туһуламмыт дьаһаллардаан биир сүрүн хайысхалара буолар. Улууспут хаһыатыгар сочио-бочуо кинигэнэн сырдатыллыбыт нэһилиэктэриэн Хайахсыт буолар. Киэн быыбыгы историята олох чинчийиллэ илиитин көрөөт.

Архыыбынан документуоннарыттан историятан Хайахсыт Боотулу буолаһын эйиэхэ сыыһыбыт. Оттон Боотулу буолаһа Сибиэрбыллар. Калинаҥа уустарын административнай-территориальнай көрдөөтүгэ араарыы Петр Голкин уонна Матвей Глебов диэн воеводаларынан бэлэмнэтиллибитэ биллэр. Онон Хайахсыт буолаһа 1710-1712 сылларга Чакыр, Одьулуун буоластарын ыытта бэлэмнэ тэриллибит. Бу матырыйаалы хомуйан А.Р.Филиппов нэһилиэк историятын кинигэтигэр тиэмэрбитин бииргэ Хайахсыт дьоно-сэргэлэ дириҥник махтаньах туоластахтыт.

Онон нэһилиэк бу үммүт 2012 сылын нууччалар дьаһаалы хомуйар суруктарыгар киирбитэ 300 сылын туолар.

Былыргы үйэлэри быһыытынан 1700 сылларга эрдэ Хайахсыт диэн баай киһи Адрес Күүлэ диэн сиригэ олорбут. Кини үс уоллаах: улахан уол Бахчахай, орто уол Холлорос Күнэгэй, кыра уол Күтэр Быкыыт. Калин уолаттар киирэн үс аҥы баран, үс сиригэ олохсуйан үс нэһилиэк дьоҥун төрүттэбиттэр. Улахан уол Бахчахай үс уолун иҥдьэ Баайаҥа баһыгар, биллиэгэ Кыыаннаах (Арылыаах) нэһилиэгин сиригэр көбөн тэйиэн олохсуйар. Уолаттара нэһилиэгэ төрүттэн улахан уол ыччаттара буоллаллараан 1 Хайахсыт нэһилиэгин үөскэппиттэр. Оттон орто уол өрүскэ киирэн Арҕаа Хаҥалас аатталаах Дьэлгэн Батыйа диэн киһиэн бүлкэн, өрүҥү таҥнары устубуттар. Бүлүү сылаата Марха өрүс түбэтигэр, 7 бөҕөстэ үйэтиннаах улахан Эбэ баһыгар, түһүлгэлэрэн олохсуйбуттар. Улахан күөллэрин ол ханналастар төрүттэрин аатынан Малдьаҕар Эбэтэ диэн аатталлар, оттон улахан эбэлэрин уонна Иннэбүүтэ диэн олохсуйбут түһүлгэлэрин икки ардыгыттааҕы сыһыыны Хайахсыт сыһыыта диэн аатталыыллара биллиэн даҕаны уларыйа илик эбит. Онно киһи кэмүлүбут томтороо баарын, бу Хайахсыт дьоҥун кэмүлүбүт томтордоро диэллэрэ үйэ. Онон бу дьон Нуурба улууһун Малдьаҕар нэһилиэгин төрүттэбиттэр.

Хайахсыт оҥкөөр кыра уола Күтэр Быкыыт аҕатын олорор хаалбыт. Кини уоллаттара Интэрчик, Кырамай Бадыы уонна Тэппэ биллиэгэ Хайахсыт тордо буолбут иккис Хайахсыт аҕатын уһуна төрүттэбиттэр. Кыра уол удьуордара буоларыгар иккис дэриэктэр. Хайахсыт кыргыдьаастара кэккэлэриэн Хайахсыкка- Бойуоттар, Хорулаалар, Күүлэйдэр, Хара Саҥыллар, Чыҥхаатталар, Маанчайдар уонна Мэҥдэлэр диэн аҕа уустара баалларга үөһэ. Онтон архыыбынан документуогар 4 аҕа уһуттан турара суруллубут (Бабаҕа, Чыҥхаатта, Бойуот уонна Хайахсыт.) Хайахсыт аҕатын уһуна төрдүнэн буолбут Хайахсыт Табадуров (Бадеров)-17-е үйэҕэ олоро сылдьыбыт. Кини сүөһүтүн ахсаана 72 тиэйэ сылдьыбыта биллэр. Хайахсыт быраата Карагай Бадуров эмиэ 72 сүөһүлээх сылдьыбыт.

Архыыбынан көрдөрөрүнэн 1637-1638 сс. ыраахтааҕы дьаһаҕын хомуйбут документуоннарыгар "Взято государева ясаку батурусского мужика с Каяхсыта 20 соболей без хвостов" диэн суруллубут. Оччолорго дьаһаалы бөҕэлэрин лаппа кыыгар баай эрэ дьон толуулэрин уонна бу дьон үксэ аҕа уус баҕаалыстара буоллаларын учуоттуохха иннэ диэн ыйаллар. Оччотугар нууччалар бастакы калиилэриттэр Хайахсыт аҕатын уһуна бэйэтэ туспа сирдэхэн-уоттаан олорбутугар тахсар.

Нууччалар калин нэһилиэктэри тэрийиилэриттэр кинээстэри, старосталары анаан ыытыыларыгар Хайахсыт, Хадаар, Хоптоор барыы биир Хадаар нэһилиэгэн аатаммыттар. Улахан, кэнэ сирдэхэ-уоттаах, эбэх нэһилиэнньэлээх нэһилиэк буолан "Хаһыг Хадаардар" диэн номохчо көрбиттэр. 1825 сылтан Хадаартан арахсан II-е Хайахсыт нэһилиэгэ диэн аатталлыыт уонна 1832 сылтан Хайахсыкка кинээстэр уонна начальниалар аналлаан киирэн барбыттар. 1923 сыл сэтинньи 5 күнүгэр улуустааҕы сэбиэт сиэнин уураахтыыллар II-е Хайахсыттан-Хайахсыт нэһилиэгэ уларыйыллан тэриллибит.

Дьэ ити курдук дириҥ сиэдэрэх-мутуктаах Хайахсыт нэһилиэгэр быыр-быыргыттан улахан ойуулар, улуу олоҥхоһуттар, аатырбыт уустар, кус быһыйдар, ат бөрөстөр төрөөн-үөскэн олорон аастыттар.

Ол курдук суруккаҕа үйэтийбиттэриэн Бөҕүрүөтэр төрүттэрэ үс сүүстэнэ ыраах сүөһүлээх Басдаһай ойуун, дьуланнаан аатырбыт Боччуук ойуун уонна Бөҕүрүөбүстэр кыыстарыттан төрөөбүт Бырыдаһан ойуун (нуучча суруйааччыта Борис Лунин "Смерть ойуна " кинигэтигэр үйэтиннит ойуун).

Норуот номоҕор үйэтийбиттэрэ.

Хайахсыт нэһилиэгэр өбүгэ саҕаттан алгыстыыр; ыраахтааннарын сүгэрбэтэх Тимофеттар Чыҥхаатта эбэтэр Хара Саҥыл аҕатын уһуна дьоно буоллаллар. Олус улахан дьоҕоннаах куоластаах алгыстыыр төрүт өбүгэлэрэ Кэриэдэ Дьааҥы эбит. Иккис сүүнэх алгыстыыр Дмитрий Тимофеевич Теплоухов-Ырыа Миикээ буолар. 1916 сылларга "Куруубай Хаанаах Кулун Куллустуур" алгыстыыр бэчээккэ тахсыбыт Иннокентий Гурьевич Теплоухов-Тимофеев 40 алгыстыыр биллэрэ эбитэ үһү. Олортон сурукка икки алгыстыыр үйэтийбит. 1947 с. фольклорист Г.У.Эргис "Дьулуруйар Ньургун Боотур" диэн кинигэтин киирэн ыытыйатыгар Саха сирин уһулуччулаах алгыстыыттарын кэккэлэриттэр Хайахсыт нэһилиэгин алгыстыытын Олоҕдоҥу киллэрбит. Дьэҥкэ алгыстыыт Олоодо үрдүк-үтүө аатын-сурааҥын кэнники тарҕаныыт үтүлэҥнэрин Бахсы нэһилиэгин XIX-е үйэтээҕи аатырбыт чабырҕахсыта Дьулэй Бүөкэн (1833-1916 сс) буолар. Кини "Былбыт-корбут" диэн кэнники биллибит чабырҕаҕар отчотоҕо алгыстыыттаргын кини эрэ аатын киллэрбитэ:

Олоҕостоҕут Олоодо үрдүк
Улуу алгыстыыт киһи
Орто-тыруу дойдуга
Төрүө-үөскүө диэн сонааблаах.

Олоодо оссо бэрэбэкэй хаанныгыттан биллэрэ үһү, биирдэ да сыыһа ыытан корбоҕох улахан саахыт эбит. Ардыгар дүгүрдиэр. Урут алгыстыыттар ойуунчуур түгэннэрэ үгүһэ. Ойуун алгыстыыттааҕар хамнаһа-маньыата баллаа олгом буолара. (Н.Ф.Ермолаев "Чыраҥны алгыстыыттара" брошюратыттан)

Ырыа Чырыыскай (Ксенофонтова Елена Кузьминична) Алгыстыыт, ойуттан айан ыллааһына ордук сураҕырбыт, чугастааҕы ыллаарын тумнэ кулун ыһыаҕын тэриэр үгэстээх эбит, ойуохай ырыатын таһаарарын сөбүлүүрэ, отоҕут, баабыскаһыт, дьахтар хотоҕоччу. Кини көнөрүүгэ Эдьыжиттэ баран иҥэн Бэстээхэ тыаныйан ыалдьан олбүтэ. Алгыстыыт Петр Васильевич Петров (Боруһуок Бүөтүр) олус үчүгэй ырыаһыт, аатыгаах алгыстыыт, кыыс үчүгэй киһи эбит. Бу киһи Дьэкуускайга киирэн хаартыга сүүйтэрэн арыгыламмыт уонна хааһына хаарыыны хаарыыга туттан, онтон кутталаах 1921 с. бандыыттарга сэа тутан сэриилэспит. 1923 с. тутуллан Дьэкуускайга ыытыллыбыт. Бу аҕалаах нэйэтэгэр, биирдэ төрөөбүттэрэнэр ыар охсуу буолбута. Хайдахтаах курдук кэрэ киһи сарбаллыыгай, хаарыан талаан өйөн олбүтэй?!- диэн аймаҕ В.П.Петров ахтыыгыттар суруйбут.

Хайахсыт уустар түөлбэлэрэ эбит:

1.Нньыыр уус-Доодоротор төрүттэрэ - тимир ууһа. Мэҥэ-Хаҥалас Тараҕай нэһилиэктэн Суола үрэх кытылыгар тимир рудатын болжомнон оҥоһуллан тиэйэн аҕалан уһанар идэлээх эбит.

2. Хабах Күүлэ диэн алласка Куоскут Маайа диэн Матвеевтар айыах туой иннитэриэн оторуулаан дьарыктамыт дьахтар олорбут. Туойуп оҥоньоро Чаҥыртан Таатта үрэх Туойдаах, Бэрэгэйи диэн сирдэриттэн оҥоһуллан тиэйэн аҕалан биэрэр эбит.

3. Сылтар уус диэн аатталлаах-Василий Николаевич Максимов, эмиэ тимир ууһа киһи олорбут. Бу киһи Егор Дьячковскайдыын калин Орто Сыҥаа алласка "Пушкин" колхоз техникаларын оремуоннаһынньын дьарыктаммыттар.

4. Кини быраата Иван Николаевич Максимов (Тараахчыт) Маппыаттаахха уонуган сылларга ювелирынан үлэлээбит киһи. Бу киһи мамонт муоһунан тараахтары оторуун иҥин дойдутун дьоно иэдэйиэ хоос аатталлыыр. Кэргэнэ Татьяна Евсеевна Маппыаттаахха иэс сыаҕын салайбыт. Былаас уларыйыыларын кэнниттэ оҥорбут тимир ууһа.

5. Логинтэй уус диэн Прокопьев Иннокентий Ефимович Тубаҕайыыга оҥорбут тимир ууһа.

6. Аҕыйынан уус- Михаил Баишев Хатастан торуттэх тимир ууһа. Кини Сылаг таҥаратын дьиэтин тимир кирилэстэрин, тулах баар тимир киэргэлэрин оҥорбут. Толобуруттэр ыныҥ уонна харчыны биэрбиттэр.

Уопсайынан тимир уустара ыал туттар, уһанар тэриллэрин оторуулаан дьарыктаналлара. Аан хатыылыыра, ыйааһыннар, быйахтар уода.

7.Бүөтүр Уус-Софронов Петр Николаевич- Нууччу алааска олохтоох, үрүҥ нэмэс киэргэллэрэн кутар, уһанар эбит.

8. Уус кыыһа Таатыы- хомустары, быйахтары , сымэхтэри оторор.

9. Буокай уус- Таргыйаҕа олохтоох тимир ууһа этэ.

10. Өндөрай уус- Матвеев Андрей Аҕыйынан уус уһанар тэриллэрин баҕахтэбит ууһа.

11. Дьэспэр уус- Дурду бурдук тардар миэлигэстэн ороҕуоннаҕыт, малаҥыыллары, бурдукка улаппыр техникалары, от өксүрдүрү, алтаны уһааран ороҕуоннуур эбит.

12. Диодоров Павел Иннокентьевич- аммаар дьиэни тутар мас ууһа.

13. Диодоров Михаил Иннокентьевич- Баахтыыр Мэхэтиэ, мас ууһа-Дьокуускай музейыгар саха балаҕанын оторон бэлэхтэбитэ өр кэмҥэ көрүүгэ турбут.

14 Михайлов Еремей Васильевич- мас ууһа. Дыа бөҕүү тутуспут киһи. Ыскаатталары, остуоллары, дьиэ тэриллэрин оторуулаан дьарыктаналлара.

15 Прокопьев Афанасий Константинович -мас ууһа. Дьокуускайга киирэн хас да сыл тутуута улаппан болуотуннык буолан тахсыыта. Будённай аатынан колхозка тутуу маастарынан аатыран-суоллуран туран үлэлэбитэ. Аҕа дойду сэриитигэр өлбүтэ.

Уустар кэмэлэрэнэн колхозтар бурдук тардар миэлигэстэри отортоотуттар

"Социализм суола" колхоз "Улуйбут" алласка, "Пушкин" колхоз Таҥараһыт аллаһыгар, одуруоту сиитирдэр системаларын "Пушкин" колхозка Кытаанайа, "Социализм суола" колхозка Дириҥ Күүлэ отортоотуттар.

Дириҥ Күүлэ Кэриэй Суодэр бойоҥтэгэр маалы, колхозка хаҥыльхтаны, моркуобу, турнепсы, эриэнэни уонна хортуоппуйу үүнэриэн үлэлэбит. Кытаанайа Кэриэй-Бөөкөөнүөр диэн киһи үлэлэбит.

Хайахсыт бу курдук эйбэх уус үлэлиэн-олорон аастыт түөлбэлэрэ буолан "Уус колуйбэтэ", "Куйах аппыт" диэн аатталаах сирдэр хүн бүгүгүтэр диэри аатталаан кэлбиттэр (учуутал В.В.Дьячковский үөрэхэтиилэриттэр чинчийэрэн үйэтиннит матырыйаалыттан).

Хайахсыкка аатырбыт тимир ууһа уонна үчүгэй отоҕут быыныгыттан сурааҥбыт Кондратьев Филипп Трофимович (Дьэстэр Силип) 1892-1963 сс. олорон аастыта. Илии, атах тостуулаарын утуоҕун тутара, киһиэн эргитэ сылдьан хаанныыра. Ол эрдэҕэ советскай комсомол отоҕуттааһын бобуулаах буолан кэстэн ыытыллыыта сылдьара. Иннинэ уола Николай Филиппович кыра сылдьан аҕатын сорудаҕынан киһи хаанын таһырдьа таһан комсомолтор эбит. Калин үлэһит буолан баран, Кытаанахтан Гаврил Парфенов диэн киһи көрдөһүүтүнэн Маай быраһыыныгын бөкс хонук кэннэ аҕатын мотоциклынан Кытаанахтан тэйиччи олорор ыаллар аллаастарыгар ыытыбыт. Киэрэн калбиттэрэ дьэҥ чистилэрэ хаайыыта киирбит дьахтар айдаара аҕай сылдьар эбит. Аанньа утуйбакка, аһаабакка ыаллар эрэй бөҕүнү көрэн олороллорун кэпсэбиттэр. Ыалдьыттары чэйдэппиттэр, арыгы туруорбуттар. Оруоньор уруумкэ ангара арыгы испит. Дьахтардара киһи тулуйбат айдаана үһү. Ньукулай алыс салгыыт, хайдах эстиэрэ буолла диэн саныыбыт. Аҕата аһаан бүтэн баран арыгыны аҕай хаайыы аанын аһаан киирэн хайдах хамсаммытын Ньукулай кутталлаах турар буолан көрбөхпө да хаалбыт, дьахтар суос соҕотохто көссүгүнэн охтон түспүт. Сэҥэрбат буолан хаалбыт. Дьахтары атахтарыттан кэтэри хаҥас ороҥҥо сытыаран кэбиспиттэр. Кэлэ 4 часка диэри хаанныыбыт, дьахтардара олох сэҥэрбат үһү. Уйбайа: "Тэбэр туруоҥ?"- диэн ыйаппыт. Онуоха отоҕут Силип: "Сарсыарда 9 чаас диэки уһуктуо, үс ыстаакан чэйдэ иҥэрдиэр"-диэбит. Оттон дьыалаҕыттаан. "Дьахтар уһуктан баран эмиэ аҥар часкы чэйи испит. Оттон сыыһа үтүөкэн, ыаннаҥыскыттаан, кэргэн тахсан, биир уола улуус баһылыгын солбуйааччыыан үлэлэн баран бэлитэн куораппа эмиэ эпиэттээх үлэҕэ сылдьар. Биирдэ да түгэн буолан кэпсэппэккэ хаалыым, Көрсүөхпүн саҥа бадарар этим да" -диэбитэ Николай Филиппович Итэ. Николай Филиппович олохтон туоруон уонча жанук эмиэ эрэ сэҥэрэспиппит. Салгыы аҕата Баатараа иккэн эр киһи тоболоруоннан ыалдьыбыттарын эмтээбитин эмиэтэ Айыаар Бадюкин Семеновна Кондратьева тыаттата ойоҕоһутар хам сыстан ыалдьыт эрэй бөҕүнү көрсөн куоҥат балыыгатыанан эмтиэн сатаан кэбиспит да туһамматаҕын отоҕут Силип бэрт добонтук арааран, эмтээн кэбиспит. Киһи хомурдана тостубутун эмиэ бэрэ тутара. 1962-1963 сыллар диэки Феофанов Егор Дмитриевич «Беларусь» тракторынан тоҥуруоҥ тиэрэн тартара сылдьан трактора тиэрэ баран түһэн хаҥас ыйыгын харыта үөгүрүйэн уҥуохтара чороччу ойдо тахсыыбыттара. Саас ыам ыйа эбит, Чыраҥны кыллэрэн кирпичиэнэ тартарбыттар. Ыам ыйын бүтүүтүн диэки кэргэннэрэн Настаальын кумаҕа киирбитин ыраатын быһаары сыыныттар. Онуоха күрэх тахсан Чыраҥны олорор быраатыгар Феофанов Дьыгыргээккэ кэлэн хоммуттар. Оттоҕут Силип көрдөөн адаҕыттар. Силип уйун ньолбоҕор тааспа ыраатын сыыннас арааччас соҕус уулаа уган утуттаан, хуох сыыпарас мохха тутан олорбут. Имэрийэн биэрэн иэтэҥин ыйы ньыдраах буолбут ингоотара тиэрэтэн иэҥуо тахсан эмиэттэр. Ол курдук хас да хүн ыраастаабыт. Маҥыаан чарт оторбут, куоҕэнтэс ыраатын ыга баайан кэбиспит. Эмтээх уушан суулаан биэрэр эбит. Ол курдук сайыны быыһа сылдьыыбыт. Сыыйа Дьогуор ыраатэ тэрэппиттэн эрэ иҥэ сылдьара барыыта силбэхэн, тарбахтара хамсыыр буолаллар, үтүөрэн пенсиэҕэ тахсыар диэри механизаторынан үлэлэбитэ. Силип ити үтүөрдүүгүн иҥэн дорообуйа харыстабыыныан отоҕуттуурдар дьиэнэх көмүлү ыыбыта. Сөҕүн-махтайан хаһыакка сырдатыыттара. Ол эрдэҕэ отоҕут үйэтэ уһаабатаҕа.

Хайахсыттар Бүтэйтээҕиэн быыһа куоратыыр буолаллар эттэрин-арыыларын эрэтэн быыр сэмэтэк олорбуттар. Онон быыгас уларыйыыларга үрүҥнэ-кыыныга хайдаһыыларга, кулаактаанныыга эриллиилэрэ да баар эбит. Ол иҥэн советскай идеологиэҕэ сол түбэспэт соҕус дьоннордоох, сахалыы торут культураларын, алгыстыыр дьаһахтарын быыргыыны чинчиэчэйдэк дьаһанан көрүнэн олорор нэһилиэк буоллаларынан ыччаттарын торут уустарын ырыыпыт, мэлдьи тыыла-оҥоо тэнэпэт гына ыга бобон иилиттэр. Кэнэ сөҕүн курдук 70-са сыл тухары үөскэппит кэлүүнэ дьоннон эти түмүтэр биир да тыл үөрэхтээҕэ, торду-уйду ырытар учуонай Хайахсыттан тахсыбатах. Советскай кэмнэ үөскэппит кэлүүнэ торуттэрин олох биибэттэр, биитэҥэ дьоммут туту да кэпсэппит этилэрэ диэн барыы ахтыы суруйаллар. 90-нэс сылларгын саҕаан дьэ торду-уйду ырытыыга үйэктүү саҕаламмыт. Ол эрдэҕэ ийэлэрбит, аҕаларбыт быыргыыларын ороруттар-уруулэрыгар кэпсэппэккэ, олох ыытаахтык юстэрэн бэйэлэриэн кытта иҥдьэ бараахтаабыттар.

Дьэ ити курдук торут культураларын чаҥнык туттан олорбут Хайахсыт нэһилиэктэтин тоҕо да бөҕүлүбүттэриэн иҥэн, үгүлүк иҥэтэр бүрэс бөтөн сылдьыбэтэхэ кэриэтэ, бүтүн улууспут киэн туттар культура үтүөлэх үлэһиттэрэ үүнэн-сайдан тахсыыттара. Биирдэн культура уонна духуобунас министерэстиэтигэр айыыныыахтык үлэлии сылдьаллар Хайахсыт сиригэр-уотугар күн сирин көрбүт культура үтүөлэх үлэһиттэрэ Ольга Михайловна Харайбатова, Татьяна Николаевна Протасова, «Саха» НВК радиоиан бөлүмүгэ тойоно Тарас Лукич Тарасов, радио музыкальнай киэргэтиитин оторор СР культуратын туйгуна Михаил Степанович Эверстов, үүнэр кэлүүнэ Государственнай Театрын директора Матрена Степановна Пахомова, үүнэр кэлүүнэ Государственнай Театрын артыыта Николай Николаевич Протасов, эстрадаҕа СР культуратын туйгуна Светлана Афанасьевна Константинова, суруйааччылар Айыл, Дарҕаана, РФ суруналыыстарын сойуоһун чилиэннэрэ Прокопий Флетонтов, Улдьаа Харыйа, Сэнтэрэ уоҕа.

Духуобунаһы уонна культураны оро көтөҕүү сыала улууска биллэриллибитэ олус үчүгэй. Хас биир нэһилиэк бэйэтин культуратын уонна духуобунаһын оро көтөҕүүгэ хайдаастар да үлэлэриэхтэр буоллуо, нэһилиэк ыччаттарын иитиигэ-үөрүйүүгэ нэһилиэк историятын үөрэтии, төрөөбүт нэһилиэктэриэн кэнэ туттуу тыыныгар иитии хайдаастар да саада диэн саанаан салайтаран суруйдум. Салгыы Хайахсыт нэһилиэктэн кус быһыйдарын, ат бөрөстөрүн, үтүө-эмээх үлэһит дьоҥун туһунан сырдатыам.

Мария ГЕРАСИМОВА,
РФ культуратын үтүөлэх үлэһитэ,
СССР культуратын туйгуна,
Чыраҥны улууһун бочуоттаах олохтоҕо.

ӨҺӨРДӨЛИИБИТ!

Күндүтүк саныыр тапталлаах ийэбитин, эбэбитин, хос эбэбитин **Александра Степановна АЛЕКСЕЕВАНЫ** 80 сааскын туолбут өрөгөйдөах үбүлүөйүгүн итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!

Биһиги туспутугар аҕаабат кыһамнаах, болҕомтоох, үтүө сүбэ-аһын барҕа махталбытын тиэрдэбит.

Баҕарабыт эйиэхэ быыта суох ыраах халлааны, чэгиэн-чэбдик олоҕу! Чугас дьоҥуҥ ытыктабыын, билэр дьоҥуҥ биһирэбилин, ыччатыҥ сылаас тапталын, сиэнэриҥ, хос сиэнэриҥ миннигэс мичээрдэрин иҥэрэн саныыр сандаардын, үйэҥ үһаатын.

Эҕэрдэни кытта Дьакуускайдан, Амматтан, Дириҥтэн, Хойааскыттан, Чурапчыттан оҕолоруҥ, сиэнэриҥ, хос сиэнэриҥ.

***

Күндүтүк саныыр аҕабытын, эҥэбитин уҥа ветераныын, Хоҥтыы нэҥилиэгин олохтоохтуут **Афанасий Даниловичы ПОПОВУ** 75 сааскын туолар үөрүүлээх күннүгүн итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!

Кырдьаҕас билиммэккэ эссе да үөгүс сылларга үөрэ-көтө, чэгиэн-чэбдик, оҕолоруҥ, сиэнэриҥ, чугас дьоҥуҥ истиҥ сыдьаанарыыллар, ытыктабыылаахтар арыаллаан дьоллоохтук олорордор, куус-кэмэ, сүбэ-ама буолан сылдьардар баҕарабыт!

Эҕэрдэни кытта кыһыҥ, сиэнэриҥ.

***

Күнү таптыыр, ытыктыыр кэргэммин, аҕабытын, эҥэбитин Сылаҥ нэҥилиэгин олохтоохтуун **Петр Матвеевичи МАКАРОВЫ** 55 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ күннүгүн итиитик-истинник эҕэрдэлиибит!

Күндүтүк саныыр аҕабытыгар, амарах эҥэбитигэр баҕарабыт чэгиэн-чэбдик дорообуйаны, чугас дьоҥуҥ, сиэнэриҥ таптаммыттар үйдаан эссе да үөгүс дьоллоох олоҕу! Биһиэхэ аҕаабат кыһамнаах, сүбэҥ-аһаҥ, сылаас таптаҥ иҥэн махталбыт мөлүйүө суох!

Эҕэрдэни кытта кэргэниҥ, оҕолоруҥ, кэйиитэриҥ, сиэнэриҥ.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Климов Петр Григорьевич аатынан Чурапчытаары социальнай хараҥа управлениетыттан бэриллибит А сериялаах 326179 № -лаах үлэ ветерана дастабырыанньата уонна пенсионнай книжка суоттуутэриэн диэн суоттаан ааҕыллыннар.

***

16 Я УАЗ комплект (4 уст) калуойа атыылыллыбыт, саналар, сьаанта -20 тыс.

Билэр телефон: 23-605.

***

2008 с. иитиллибит бортовой УАЗ массыына атыылаан. Турута учутэй. Сыаната кэпсэтиллиэн.

Тел: 41-592, 8-914-296-70-09.

Таптаммах нэҥэлэрэ, хотуна, эбэлэрэ
ПЕРМЯКОВА Мария Семеновна
олохтон туораабытынан күтүөлүгүтүгэр Анатолий Николаевичка, балыстыыларыгар Наталья Афанасьевнаҕа, барыа-оҕолоругар, сиэнэриэгэр, хос сиэнэриэгэр дириҥ кутурдаммытын тиэрдибит.

Арыкиннар, Филипповтар, Пермяковтар.

ПОЛОЖЕНИЕ
О проведении I-Республиканского открытого турнира по мас-рестлингу среди юношей на призы мастера спорта РС(Я) 3-кратного чемпиона "Сельских Игр народов Саха" Баранникова Николая Владимировича

1. Цели и задачи:
-укрепление здоровья школьников, вовлечение их к массовым занятиям ФК и спорта; -пропаганда национального вида спорта мас-рестлинг; -пропаганда здорового образа жизни; -повышение спортивного мастерства;

2.Сроки и место проведения.
Соревнование проводится 10-12 февраля 2012г. в с.Чурапча
-10 февраля 14.00-17.00 Взвешивание и мандатная комиссия в здании ДЮСШ
-11 февраля 10.00 начало соревнований
-12 февраля 10.00 финальные встречи

3.Условия проведения соревнований.
Представители команд представляют в мандатную комиссию следующие документы:
1. Именную заявку по установленной форме с визой врача.
2. Справку, заверенную директором и завучем школы.
3. Паспорт или свидетельство о рождении (обязательно). Без паспорта и свидетельства о рождении спортсмен не допускается к соревнованиям.
4. Страховой медицинский полис.
Соревнование проводится по действующим правилам, утвержденным федерацией мас-рестлинга РС (Я) с выбыванием после двух поражений.

4.Участники соревнования.
Соревнования носят личный характер
Старшие юноши: (1994-96г.рожд.) 44, 52, 62, 68,+68кг (паспорт обязательно). Младшие юноши: (1997 и младше) 30, 42, 48, 52, 57 ,+57кг (допуск по всем весовым категориям1кг)

5.Финансирование.
-расходы на организацию, проведению соревнований и награждению победителей и призеров несет адм. МО Чурапчинский улус(район),управление ФКиС Чурапчинского улуса, федерация мас-рестлинга Чурапчинского улуса,Чурапчинское ДЮСШ.
-Проездные и питание за счет командирующих организаций;
Размещение в сутки 200 рб, при себе иметь постельные принадлежности.
Вступительный взнос с участника 100 рб
Гараж в сутки УАЗ (микроавтобус) 300 рб

6.Награждение.
Призеры и победители награждаются медалями и грамотами, ценными призами

7. Заявки.
Предварительные заявки на участие в соревнованиях с указанием общего количества участников подаются до 8 февраля 2012г. Чурапчинская ДЮСШ тел: (42-145) 89142362040-Капитонов.С. 89142909280-Макаров.С.П.

Данное положение является вызовом на соревнования.

Оргкомитет.

Дорообуйа харыстабыла

ТЫМНЫЫТТАН ХАРЫСТАНЫҢ!

Кыһыҥнаах биримэҕэ тымныйыы ыарыыта ордук тарҕанар. Тымныйыы ыарыытыгар киирэллэр: вируһунан тарҕанар грипп, парагрипп, аденовирусный уода. онтон ыарыы аата бу вирус тыыннар орган ханнык чаастыын суһуҥдэриттэн тутулуктаах холобура: ринит, фарингит, ларингит, трахеит, бронхит, пневмония.

Бу вируһунан тарҕанар ыарыылар уопсай аатыаан ОРВИ диэллэр. Вирус, геннай структурата түргэнник уларыйымтыа. Ыарыыны ыалдьыбыт киһи ытыртаҕына, сөтөлүннэҕинэ тарҕатар, ону сэргэ туттар малынан-салынан эмиэ тарҕанар. Ыарыы тарҕанар кэмэ 1-2 күн эбэтэр хас да чаастан 3 хонуукка диэри. Ыалдьыбыт киһи температурата үрдүүр, ытыртар, сөтөллөр, күөмэйэ, тобото ыалдьар, тиритэр, сылаабайдыыр, суһуохтэрэ ыалдьыан сөп. ОРВИ-ны эмтэммэтэххэ дириҥэн гайморит, бронхит, пневмония, отит, менингит курдук ыарахан ыарыыларга кубулуйуон сөп. Бэйэрит билэргитинэн эмтэнэ сатаабакка быраастарга кэлэн көрдөрүҥ. Тус бойобут ыарыы туруон иннитэн харыстаныҥ: Ол курдук грипп утары вакцина ылларгытын умнуман. Туох-ханнык иннинэ сылаастык, салгыҥнаах күрдары үрдэрбит гына тангна сылдьыҥ. Витаминнаах аһыынан тотохана аһаан, ордук "С" витаминнаах астар туһалыыллар (дьөлүһүөн, хаптаҕас утахтара, мороҥньох, хаптыыста, чеснок, лук). Поливитаминнары, аскорбиновай кислотата иһин. Общественнай миэстэлэргэ барарыгытыгар мунньугутун 0,025% оксолиновай мааһыныаҥ бистин. Оҕо тэриллэлэриттэр ыалдьыыбыт оҕону сырыттыннарыман, албах киһи мустар сириттэр сылдьардан туттунун. Дьиэрэтин салгыыратар буолун. Сибиэһэй салгыҥҥа үгүстүк сылдьа сатаан.

М.И. ВАСИЛЬЕВА,
врач-педиатр.

ПОЛОЖЕНИЕ
о проведении открытого Республиканского турнира по мас-рестлингу памяти Смирникова Сергея Иннокентьевича

1. Цели и задачи:
- Повышение спортивного мастерства.
- Пропаганда и агитация мас-рестлинга.
- Приобщение к ЗОЖ и систематичному занятию населения ФКиС.

2. Сроки и место проведения.
Соревнование проводится в с. Чурапча, Чурапчинского улуса, КСК "Айылгы" с 17 по 19 февраля 2012 года. Взвешивание и мандатная комиссия, участников проводится 17 февраля, на базе ЧГИФКиС с 17 до 19 часов.

3. Руководство проведением соревнований.
Общее руководство подготовкой и проведением соревнований осуществляется РЦНВС им. Василия Мангаары, Федерация мас-рестлинга РС (Я), администрации муниципального образования "Чурапчинский улус (район)", управлением ФКиС Чурапчинского улуса, ФГОУ ВПО ЧГИФКиС и улусной федерацией мас-рестлинга. Непосредственное руководство возлагается на главную судейскую коллегию, утвержденной Федерацией мас-рестлинга РС (Я).

4. Участники соревнований.
Соревнования носят личный характер и проводятся по действующим правилам, утвержденным федерацией мас-рестлинга РС (Я) проводятся. Весовые категории: мужчины- 56, 62, 68, 74, 82, 90, св. 90 кг.
А также проводится абсолютное первенство из числа участников.

5. Награждение.
Призеры и победители награждаются медалями и грамотами, чемпионам вручаются гладкоствольные ружья, призерам ценные призы, устанавливаются специальные призы.

6. Финансирование.
Расходы по подготовке и проведению первенства несет РЦНВС им. Василия Мангаары, Федерация мас-рестлинга РС (Я), администрация муниципального образования "Чурапчинский улус (район)", ФГОУ ВПО ЧГИФКиС, управление ФКиС Чурапчинского улуса, улусная федерация мас-рестлинга.
Расходы, связанные с проездом, питанием и проживанием участников соревнований несет командирующая организация.
Размещение в сутки 300 рублей на человека, при себе иметь постельные принадлежности. Гараж в сутки: ПАЗ - 500 рублей, УАЗ (микроавтобус) - 400 рублей.

7.Заявки.
Именные заявки, заверенные врачом, документ удостоверяющий личность (паспорт, ИНН, страховое свидетельство) предоставить в мандатную комиссию. Подтверждение об участии в соревнованиях сообщить до 15 февраля по телефонам. Справки по телефону. (8-411-51) 42-336. УФКиС 43-201 проректор по СВР ЧГИФКиС.

Данное положение является официальным вызовом на соревнование.

ПОЛОЖЕНИЕ
о проведении лично-командного Республиканского турнира на Кубок Федерации Чурапчинского улуса по гиревому спорту в памяти Решетникова Николая Николаевича "Отличника ФКиС РФ"

1. Цели и задачи:
- Повышение мастерства начинающих гиревиков.
- Пропаганда и агитация гиревого спорта.
- Приобщение к ЗОЖ и систематичному занятию населения ФКиС.

2. Сроки и место проведения.
Соревнование проводится в с. Ожулун, Чурапчинского улуса с 10 по 12 февраля 2012 года. Взвешивание и мандатная комиссия, участников проводится 10 февраля, с 14 до 18 часов, в культурно-спортивном центре с. Ожулун.

3. Руководство проведением соревнований.
Общее руководство подготовкой и проведением соревнований осуществляется РЦНВС "МОДУН" имени Василия Манчаары, Федерация гиревого спорта Республики Саха (Якутия), администрация МО "Чурапчинский улус (район)", администрация МО "Ожулунский наслег", федерация гиревого спорта улуса, УФКиС Чурапчинского улуса. Непосредственное руководство возлагается на судейскую коллегию.

4. Участники соревнований.
Мужчины- 63кг, 69кг, 73кг, 78кг, 85кг, 95кг, св. 95 (допуск 1кг). Женщины-63кг, 69кг, св. 69кг.
Юноши-(1994-96г.г.р.) 50кг, 55кг, 60кг, св. 60 (допуск 1кг)-участвуют учащиеся в СОШ. Соревнования носят лично-командный характер (между улусами).
В командном зачете зачитываются лучшие результаты по возрастным группам: Мужчины: 5 лучших зачетов, женщины 2 зачета, юноши 3 лучших зачетов. При определении командного итога в случае равенства очков у двух и более команд преимущество получает команда завоевавшая юношами наименьшей весовой категории.

5. Порядок и условия проведения соревнований. Соревнования проводится по существующим правилам Федерации гиревого спорта РФ. Взрослые 32 - килограммовыми гирями, юноши 16- килограммовыми по программе двоеборья (толчок двух гирь одновременно от груди рывок одной рукой поочередно) за каждый правильный толчок начисляется 1 очко, за рывок 0,5.Женщины 16 - килограммовыми гирями рывок.

6. Заявка.
В мандатную комиссию предоставить паспорт, именную заявку с визой врача, справка СЭЦ.

7. Награждение.
В личном зачете победители и призеры награждаются медалями и грамотами, победившей команде вручается переходящий Кубок.

8. Финансирование.
Расходы, связанные с проездом, питанием и проживанием участников соревнований несет командирующая организация. Размещение в сутки 200 рублей. Гараж в сутки: ПАЗ - 500 рублей УАЗ (микроавтобус) - 300 рублей. Взнос с каждого участника 50 рублей. Постельное белье привезти собой.

Данное положение является официальным вызовом на соревнование.

Справки по телефону: (8-411-51) 42-336. УФКиС Чурапчинского улуса.
с.Ожулун (8-411-51) 24-549 администрация МО.
Ефремов Анатолий Васильевич, комендант соревнований 24-457.

Редактор - директор: А.А. ЗАХАРОВ.
Быраал отдела – О.В. ТРОФИМОВА.
Эппиэтэкир секретарь, дорообуйа харыстабыла, сурук отдела – Е.Г. МАКАРИНСКАЯ.
Ыччат, үөрэхтээрии отдела, культура отдела, литературнай сотрудник – Н.Н. ПУХОВА.
Экономика, спорт, тыа хаһаайыстыбатын отдела–А.М. СЛЕПЦОВ.
Корректор–В.Н.ПЕТРОВА.
Верстальщик – Л.К. ПОПОВА.
Бэчээттээччилэр – Ф.А. ПРОТОДЬЯКОНОВ, С.А. ПАВЛОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Массовай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ СР региональнай управлениетыгар 2011 с. ахсынньы 13 күнүгэр регистрацияламмыт нуомэрэ – ПИ №14-0190.

Санга олох

Автор суруттар этиилэр саҥа редакция позициятыгар малын сөп түбэйэр буолбатах. Суруккаа ыйыллар чаҕылар кырдьыаһыттарыгар эппиэтинэйэ автор тус бэйэтэ сүүрэр.

АДАРЫЫСПЫТ: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaolah@mail.ru

Бэчээккэ сакаас: № 12 (10445) Тираж 2228. Хаһыат сыаната: 10 сомк.

Хаһыат бэчээккэ бериллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэриллиннэ: 16 ч 00 м. "Саҥа олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 30.01.2012 с. офсетка бэчээттэнна. Аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хаһыат надиэлэҕэ уста: оптуорунньукка, чаллиэрэ уонна субуотаҕа тахсар.